

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка

Філософський факультет
Кафедра політології

Затверджено

На засіданні кафедри політології
філософського факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 26 серпня 2022 р.)

Завідувач кафедри проф. Анатолій РОМАНЮК

**Силабус з навчальної дисципліни
«Аналіз політичних і міжінституційних конфліктів»,
що викладається в межах ОПП «Політологія»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів
зі спеціальності 052 «Політологія»
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
2022 року вступу**

Львів – 2022

Назва дисципліни	Аналіз політичних та міжінституційних конфліктів
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, 79000
Факультет та кафедра, за якими закріплена дисципліна	Філософський факультет, кафедра політології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» Спеціальність 052 «Політологія»
Викладачі дисципліни	Була Світлана Петрівна, кандидат політичних наук, доцент кафедри політології ЛНУ ім. І. Франка
Контактна інформація викладачів	Електронна адреса: svitlana.bula@lnu.edu.ua Сторінка викладача: https://filos.lnu.edu.ua/employee/8025 Місце знаходження: Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, ауд. 206
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Щопонеділка: 12.00-13.20 год. (кафедра політології, вул. Університетська, 1, ауд. 206) та у день проведення лекцій/практичних занять. Також можливі он-лайн консультації через засоби віддаленого відео- й аудіозв'язку та емейлінг на електронну адресу викладача.
Сторінка дисципліни	https://filos.lnu.edu.ua/academics/bachelor/curriculum-politology
Інформація про дисципліну	Навчальна дисципліна «Аналіз політичних та міжінституційних конфліктів» є вибірковою навчальною дисципліною і складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності 052 - Політологія, яка викладається в 8-му семестрі в обсязі 3 кредитів, 90 годин і підсумковим контролем - залік і оцінюють у 100 балів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS)
Коротка анотація дисципліни	Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання, обов'язкові для того, щоб самостійно аналізувати причини виникнення, особливості протікання та шляхи вирішення політичних та міжінституційних конфліктів в Україні. А також обґрунтувати можливості розв'язання конфліктів з урахуванням європейського досвіду та виробити практичні рекомендації щодо технологій врегулювання конфліктів на різних рівнях. Тому у курсі представлено як огляд теоретико-методологічних підходів до вивчення та аналізу політичних та міжінституційних конфліктів на прикладі України та світовій практиці, так і інструментів їх запобігання або вирішення.
Мета та цілі дисципліни	Метою вивчення вибіркової дисципліни «Аналіз політичних та міжінституційних конфліктів» є формування у студентів сучасних теоретичних і практичних знань, умінь і навичок щодо питань політичних та міжінституційних конфліктів, ознайомити студентів з сутністю та типологією політичних конфліктів, їх протікання та вирішення у світовій практиці та в Україні, а також особливостям міжінституційних конфліктів та шляхи їх подолання. Також значної уваги у вивченні даного курсу буде приділено власному аналізу при розгляді політичних та міжінституційних конфліктів.
Література для вивчення дисципліни	<u>Основна література:</u> 1. Петрінко В.С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці. Навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 360 с

2. Робота з конфліктами в громадах в процесі децентралізації. Методичний посібник. – К. 2020. – Режим доступу: <https://www.osce.org/files/f/documents/2/b/479278.pdf>
3. Яхно Т. Конфліктологія та теорія переговорів / Т. Яхно, І. Куревіна. – К.: Центр учбової літератури, 2021. – 168 с.
4. Особливості політичних конфліктів у сучасній Україні та світі: монографія / Г.П. Щедрова, І.А. Єремєєва, Д.В. Прошин, Р.М. Ключник, Н.М. Волвенко; за ред. Г.П. Щедрової. – Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. – 148 с
5. Гірник А. Конфлікти: структура, ескалація, залагодження/ Андрій Гірник, Андрій Бобро,; УАДУ при Президентові України, Центр досліджень адм. реформи. -К.: Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2003. -172 с.
6. Гуменюк Л. Й. Соціальна конфліктологія: підручник / Л. Й. Гуменюк. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. – 564 с.
7. Мандрагеля В. А. Причини та характер воєн (збройних конфліктів): філософськосоціологічний аналіз: Монографія – К.: ЄУ, 2003. – 570 с
8. Ледерак Дж. П. Розбудова миру. Стале примирення в розділених суспільствах / Джон Пол Ледерак ; пер. з англ. Д. Каратєєва та Л. Лозової. – Київ : Дух і літера, 2019. – 256 с.
9. Ледерак Дж.П. Маленькая книжка трансформации конфликтов. Good Books, 2016. – 70 с.
10. Хрящевська Л. М. Етнонаціональна політика в Україні в період незалежності: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Л. М. Хрящевська. – Миколаїв : Видавничий дім «Гельветика», 2016. – 208 с.
11. Була С.П. Процес уніфікації спільної міграційної політики Європейського Союзу /С.П.Була, М.О. Зіненко // Наукове видання «Регіональні студії» Ужгородський національний університет. Видавничий дім «Гельветика», 2020 Вип. № 23, с. 13-18 URL: http://regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/23/23_2020.pdf

Додаткова література та інтернет джерела:

12. Перепелиця Г. М. Генезис конфліктів на посткомуністичному просторі Європи – К.: Стилос, 2003. – 254 с. 11. Толубко В. Б., Бут Ю. І., Косевцов В. О. Основні закономірності сучасних локальних війн та збройних конфліктів – К.: НАОУ, 2002. – 68 с
13. Воєнні конфлікти другої половини ХХ століття: Зб. наук. статей. За ред. С. В. Кульчицького – К.: Інст історії Укр., 2004. – 100 с.
14. Сірий С. Сутність понять :локальна війна» та «збройний конфлікт»: їх типологія. // Політичний менеджмент. – Вип. 4. – 2006. – Режим доступу: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/siryi_sutnist.pdf
15. Топ - 10 збройних конфліктів у 2020 р. // Слово і діло. - 2020. - Режим доступу: <https://www.slovoidilo.ua/2020/02/14/infografika/svit/top-10-zbrojnyx-konfliktiv-2020-roczni>

	<p>16. Дарендорф Р. У пошуках нового устрою: Лекції на тему політики свободи у ХХІ ст. / Пер. з нім. А. Орган. — К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. — С. 71.</p> <p>17. Єзеров А. Конфліктологічна експертиза актів конституційного законодавства/ А.Єзеров// Право України.- 2013.- № 1-2.- С. 275-283.</p> <p>18. Рикун М. Зв'язки із громадськістю в органах місцевого самоврядування в Україні / М. Рикун. Матеріали VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття України СНД» // Збірник наукових праць. - Переяслав-Хмельницький, 2013. – 216 с.</p> <p>19. Фуртатов В.С. Удосконалення механізму взаємодії органів виконавчої влади та місцевого самоврядування / В.С. Фуртатов // Наукові праці [Чорноморського державного університету ім. Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»]. Сер.: Державне управління. - 2010. т. – 130, Вип. 117. – С. 66-70.</p> <p>20. Життя в нових умовах. Об'єднана громада, представництво в раді, участь громадян, староста та інше. Інформаційна довідка складена експертом проекту «Сприяння діалогу щодо реформ в Україні» Координатора проектів ОБСЄ в Україні на основі матеріалів з веб-сайту https://decentralization.gov.ua/</p> <p>21. Вороніна В., Копіна О., Петрова С. Пояснювальна записка до «Методичних рекомендацій щодо оцінки ризиків виникнення конфліктів у громадах, що зазнали негативного впливу внаслідок збройного конфлікту», 2020. - 44 с. Режим доступу: https://www.osce.org/uk/project-coordinator-inukraine/450478</p> <p>22. Андріяш В. І. Державна етнополітика України в умовах глобалізації : монографія. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. 328 с</p> <p>23. Вітман, К.М. Моделі етнонаціональної політики постсоціалістичних країн: навч. посібник : рекомендовано МОН України / К.М. Вітман ; ОНЮО, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. - К. : Логос, 2008. - 392 с.</p> <p>24. Балух В. Міжконфесійні конфлікти: причини, типологія і шляхи подолання. //Релігія і соціум. – 2016, № 3-4. – с. 122-130. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/relsoc_2016_3-4_18</p> <p>25. Кагамлик С. Міжконфесійне протистояння в сучасній Україні: форми вияву та шляхи протидії. – Режим доступу: https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1353539.pdf</p> <p>26. Горевой Д. Томосний марафон довжиною у рік (2019). – Режим доступу: https://risu.org.ua/ua/index/expert_thought/authors_columns/dhorievoy_colun/</p> <p>27. Свидрук І.І., Миронов Ю.Б. Психологія управління та конфліктологія: підручник. Львів: Вид-во ЛТЕУ, 2017. 320 с</p> <p>28. Фішер Р. Шлях до ТАК. Як вести переговори, не здаючи позицій / Р. Фішер, У. Юрі. – К.: Основи, 2017. – 220 с.</p>
Тривалість курсу	1 семестр / 90 годин
Обсяг курсу	Загалом 90 годин, з них 30 аудиторних, зокрема 26 годин лекцій, 13 годин практичних занять 51 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	У результаті успішного проходження курсу студент набуде <i>спеціальні (фахові) компетентності</i> :

	<p>СК04. Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.</p> <p>СК05. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.</p> <p>СК07. Здатність застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.</p> <p><i>Програмні результати навчання:</i></p> <p>РН 11. Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.</p> <p>РН 12. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.</p> <p>РН18. Застосовувати теоретичні моделі прийняття рішень для вирішення професійних питань в сфері політичного та державного управління та здійснення публічної політики.</p> <p>РН19. Формувати успішні комунікаційні стратегії, використовувати знання про міжіндивідуальну, групову та міжінституційну комунікацію для вирішення політичних конфліктів.</p> <p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - методологічні засади конфліктології; - характеристику політичного конфлікту як соціального феномена; - класифікацію політичних та міжінституційних конфліктів; - структуру та аналіз політичних конфліктів; - динаміку політичних конфліктів; - форми та механізми та методи врегулювання політичних конфліктів; <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - аналізувати зміст та структуру політичних та міжінституційних конфліктів; - прогнозувати, попереджувати, врегульовувати політичні та міжінституційні конфлікти; - використовувати технології ефективного спілкування та раціональної поведінки в конфлікті; - проводити переговори по вирішенню соціальних конфліктів та суперечностей.
Ключові слова	Конфлікт, політичні конфлікти, міжінституційні конфлікти, конфлікти в парламенті, конфлікти між гілками влади, конфлікти в управлінні, війна як форма політичного конфлікту, шляхи подолання та упередження конфліктів.
Формат курсу	Змішаний
Аудиторні особливості курсу	Проведення лекцій, практичних/семінарських занять та консультацій для кращого розуміння тем дисципліни.
Теми	Детально див. Додаток «Схему курсу»
Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці семестру

<p>Пререквізити</p>	<p>Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з «Історія політичної думки», «Політична влада», «Політичні інститути та системи», «Партології», «Політичний аналіз та прогнозування», «Конфлікти на національна безпека», «Партологія», «Місцевого самоврядування», «Регіоналістика», «Державне управління». та інш. Вони будуть допоміжними для сприйняття категоріального апарату.</p>
<p>Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу</p>	<p>Презентації, лекції, колаборативне навчання (групові проекти, спільні розробки, групові розрахункові роботи, навчальні спільноти, тьюторство і т.д.), проектно-орієнтоване навчання, дискусія, семінари, самостійна робота, аналіз статистичних баз даних. Навчальні методи: пояснювально-ілюстративний, частково-пошуковий, інтерактивний, активізації навчання.</p>
<p>Необхідне обладнання</p>	<p>Вивчення курсу потребуватиме залучення персонального комп'ютера (принаймні лектором) і мультимедійного проектора. Крім того, бажано, щоби студенти також користувались персональними комп'ютерами. Для курсу не потрібно спеціалізованого програмного забезпечення (хоча воно може використовуватись за бажанням). Тим не менше, потрібне впевнене користування загальноживаними програмами й операційними системами (з метою подання електронних матеріалів – електронна пошта, платформи Microsoft Teams, Zoom, Telegram, Moodle тощо). Також для курсу бажане володіння мінімальними навиками роботи з базами та масивами даних й інформації.</p>
<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</p>	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: практичні/самостійні тощо – 30% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 30); контрольні заміри (модулі) – 20% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 20); залік – 50% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 50).</p> <p>Підсумкова максимальна кількість балів упродовж семестру – 100.</p> <p>Письмові та проектні роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт, серед яких есе, презентації та вирішення кейсів.</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування і втручання в роботу інших студентів становлять, однак не обмежують прикладів можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак цього є підставою для незарахування тієї або іншої роботи студента викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відповідно, жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p> <p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції та практичні заняття курсу. Студенти повинні інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися всіх термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед основних і додаткових.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані під час робота на семінарських заняттях (виступи, дискусії, обговорення), на модульній</p>

	<p>контрольній роботі у формі тестування та захист презентації або есе. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до екзамену (чи питання на контрольні роботи)</p>	<p>Орієнтований перелік питань до заліку:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Природа та сутність політичного конфлікту. 2. Основні теорії політичних конфліктів. 3. Типологія політичних конфліктів та методи їх розв'язання. 4. Внутрішні конфлікти в парламенті. 5. Конфлікти між різними гілками влади (законодавчої, виконавчої й судової). 6. Конфлікти між владою й опозицією 7. Конфлікти між державою і суспільством (проблема легітимності) 8. Конфлікт між формальною і неформальною системами відносин. 9. Розв'язання конфліктів з урахуванням європейського досвіду 10. Протиріччя між центральними і регіональними органами влади. 11. Конфлікт інтересів між регіональним і місцевим рівнем управління. 12. Конфлікти в громадах в процесі децентралізації. 13. Структура і зміст міжетнічних та етнонаціональних конфліктів. 14. Динаміка і типологія міжетнічних та етнонаціональних конфліктів: світовий досвід та Україна. 15. Форми перебігу і способи врегулювання міжетнічних та етнонаціональних конфліктів. 16. Правові основи попередження і вирішення міжетнічних та етнонаціональних конфліктів в Україні 17. Конфліктологія релігії в умовах глобалізації суспільств. 18. Міжконфесійні відносини та релігія як джерело конфлікту 19. Зміст, причини і структура релігійних конфліктів 20. Типологія релігійних конфліктів і шляхи їх урегулювання. 21. Міжконфесійне протистояння в сучасній Україні. 22. Суть поняття «локальна війна» та «воєнний конфлікт». 23. Причини виникнення та типологія війн. 24. Збройні конфлікти кінець ХХ початок ХХІ ст.: світовий досвід 25. Війна на Донбасі та сучасні світові конфлікти: спільні та відмінні риси. 26. Війна в Україні 2022р. 27. Стратегії протидії і вирішення конфлікту 28. Тактики вирішення конфлікту. 29. Алгоритм управління конфліктом 30. Переговори як спосіб вирішення конфліктів. Дипломатичні перемовини. 31. Види переговорів та їх функції
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку для оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>

Додаток. Схема курсу “Аналіз політичних і міжінституційних конфліктів”

Тиж. / год	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література / Ресурси в інтернеті	Завдання, год.	Термін виконання
1 4 год.	Тема 1. Суть, поняття політичний та міжінституційний конфлікти. Природа та сутність політичного конфлікту. Основні теорії політичних конфліктів. Типологія політичних конфліктів та методи їх розв’язання.	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Семінар, групова робота, дискусія, тьюторство – 2 год. Самостійна робота, доповідь, бесіда, обговорення – 7 год.	1.Особливості політичних конфліктів у сучасній Україні та світі: монографія / Г.П. Щедрова, І.А. Єремєєва, Д.В. Прошин, Р.М. Ключник, Н.М. Волвенко; за ред. Г.П. Щедрової. – Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. – 148 с 2.Примуш М. Політичні конфлікти та їх типи. /Політичний менеджмент. – Вип. 10, - 2010. – Режим доступу: file:///C:/Users/bulas/Desktop/%D0%90%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7%20%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D1%96%20%D0%BC%D1%96%D0%B6%D1%96%D0%BD%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%82%D1%83%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%96%D0%BA%D1%82%D1%96%D0%B2/prymush_politychni.pdf 3.Гірник А. Конфлікти: структура, ескалація, залагодження/ Андрій Гірник, Андрій Бобро.; УАДУ при Президентові України, Центр досліджень адм. реформи. -К.: Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2003. -172 с. 4.Гуменюк Л. Й. Соціальна конфліктологія: підручник / Л. Й. Гуменюк. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. – 564 с.	Опрацювання додаткової літератури до теми. Підготувати доповідь та дискусії по питаннях теми 7 год.	1 тиждень
2-3 6 год.	Тема 2. Природа і види конфліктів у сфері державного управління. Внутрішні конфлікти в парламенті. Конфлікти між різними гілками влади (законодавчої, виконавчої й судової). Конфлікти між владою й опозицією Конфлікти між державою і суспільством (проблема легітимності). Конфлікт між формальною і	Лекція, презентація, дискусія – 4 год. Семінар, групова робота, дискусія, тьюторство – 2 год. Самостійна робота, доповідь, бесіда, обговорення – 7 год.	1.Особливості політичних конфліктів у сучасній Україні та світі: монографія / Г.П. Щедрова, І.А. Єремєєва, Д.В. Прошин, Р.М. Ключник, Н.М. Волвенко; за ред. Г.П. Щедрової. – Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. – 148 с 2.Гуменюк Л. Й. Соціальна конфліктологія: підручник / Л. Й. Гуменюк. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. – 564 с. 3.Древаль Ю. Д. Парламентське право: регулює чи декларує? // Вісн. Харк. нац. ун-ту внутр. справ. — 2006. — Вип. 33. — С. 398–402. 4.Бабенко К. Конституція України як фактор стабілізації та розвитку правового і політичного життя суспільства // Вісник Конституційного Суду України. — 2007. — № 1. — С. 40. 5 Дарендорф Р. У пошуках нового устрою: Лекції на тему політики свободи у ХХІ ст. / Пер. з нім. А. Орган. — К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. — С. 71.	Опрацювання додаткової літератури до теми. Підготувати доповідь та дискусії по питаннях теми 7 год	2-3 тиждень

	неформальною системою відносин		6.Єзеров А. Конфліктологічна експертиза актів конституційного законодавства/ А.Єзеров// Право України.- 2013.- № 1-2.- С. 275-283		
4-5 6 год.	<p>Тема 3. Конфлікти в сфері управління.</p> <p>1.Протиріччя між центральними і регіональними органами влади. Конфлікт інтересів між регіональним і місцевим рівнем управління. Конфлікти в громадах в процесі децентралізації.</p>	<p>Лекція, презентація, дискусія – 4год. Семінар, групова робота, дискусія, тьюторство – 2 год. Самостійна робота, доповідь, бесіда, обговорення – 7 год..</p>	<p>1.Конфлікт інтересів між регіональним та місцевим рівнем управління. / Конгрес місцевих та регіональних влад Ради Європи. – Рада Європи. – 2019. – Режим доступу: file:///C:/Users/bulas/Desktop/%D0%90%D0%BD%D0%B0%D0%B%D1%96%D0%B7%20%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D1%96%20%D0%BC%D1%96%D0%B6%D1%96%D0%BD%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%82%D1%83%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%96%D0%BA%D1%82%D1%96%D0%B2/UKRAINIAN%20Booklet%20Conflits%20interets.pdf</p> <p>2.Робота з конфліктами в громадах в процесі децентралізації. Методичний посібник. – К. 2020. – Режим доступу: https://www.osce.org/files/f/documents/2/b/479278.pdf</p> <p>3.Рикун М. Зв'язки із громадськістю в органах місцевого самоврядування в Україні / М. Рикун. Матеріали VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття України СНД» // Збірник наукових праць. - Переяслав-Хмельницький, 2013. – 216 с.</p> <p>4.Фуртатов В.С. Удосконалення механізму взаємодії органів виконавчої влади та місцевого самоврядування / В.С. Фуртатов // Наукові праці [Чорноморського державного університету ім. Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»]. Сер.: Державне управління. - 2010. т. – 130, Вип. 117. – С. 66-70.</p> <p>5.Бодун Механізми розв'язання протиріч між центральними та регіональними органами влади в Україні. – Режим доступу: file:///C:/Users/bulas/Desktop/%D0%90%D0%BD%D0%B0%D0%B%D1%96%D0%B7%20%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D1%96%20%D0%BC%D1%96%D0%B6%D1%96%D0%BD%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%82%D1%83%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%96%D0%BA%D1%82%D1%96%D0%B2/25.pdf</p>	<p>Опрацювання додаткової літератури до теми. Підготувати доповідь та дискусію по питаннях теми 7 год</p>	4-5 тиждень

			6.Дяченко М., Коваленко Г. Взаємодія органів місцевого самоврядування та органів державної влади з громадськістю регіону. – Режим доступу: file:///C:/Users/bulas/Desktop/%D0%90%D0%BD%D0%B0%D0%B%D1%96%D0%B7%20%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D1%96%20%D0%BC%D1%96%D0%B6%D1%96%D0%BD%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%82%D1%83%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%96%D0%BA%D1%82%D1%96%D0%B2/37.pdf		
6-7 6 год.	Тема 4. Міжетнічні етнонаціональні конфлікти та їх специфіка. Структура і зміст міжетнічних та етнонаціональних конфліктів. Динаміка і типологія міжетнічних та етнонаціональних конфліктів: світовий досвід та Україна. Форми перебігу і способи врегулювання міжетнічних та етнонаціональних конфліктів.	Лекція, презентація, дискусія – 4 год. Семінар, групова робота, дискусія, тьюторство – 2 год. Самостійна робота, доповідь, бесіда, обговорення – 7 год..	1.Особливості політичних конфліктів у сучасній Україні та світі: монографія / Г.П. Щедрова, І.А. Єремєєва, Д.В. Прошин, Р.М. Ключник, Н.М. Волвенко; за ред. Г.П. Щедрової. – Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. – 148 с 2.Кривицька О. Конфліктність пострадянської етнічної ідентифікації // Політичний менеджмент. – 2003. - № 3. – С. 43 - 55. 3.Україна в процесах міжнародної інтеграції / за ред. В.Р. Сіденка. – Х.: Форт, 2003. – 133 с 4.Хрящевська Л. М. Етнонаціональна політика в Україні в період незалежності: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Л. М. Хрящевська. – Миколаїв : Видавничий дім «Гельветика», 2016. – 208 с. 5.Андріяш В. І. Державна етнополітика України в умовах глобалізації : монографія. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. 328 с 6.Вітман, К.М. Моделі етнонаціональної політики постсоціалістичних країн: навч. посібник : рекомендовано МОН України / К.М. Вітман ; ОНЮА, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. - К. : Логос, 2008. - 392 с. 7.Була С.П. Процес уніфікації спільної міграційної політики Європейського Союзу /С.П.Була, М.О. Зіненко // Наукове видання «Регіональні студії» Ужгородський національний університет. Видавничий дім «Гельветика», 2020 Вип. № 23, с. 13-18 URL: http://regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/23/23_2020.pdf	Опрацювання додаткової літератури до теми. Підготувати доповідь та дискусії по питаннях теми 7 год	6-7 тиждень
8-9 6 год.	Тема 5. Релігійні конфлікти і шляхи їх вирішення. Конфліктологія релігії в умовах глобалізації суспільств.	Лекція, презентація, дискусія – 2 год. Семінар, групова робота, дискусія, тьюторство – 2 год.	1.Віра і розум — двоє крил людського духу. Матеріали наукового ко-локвіуму по енциклопедії папи римського Івана Павла II «Віра і розум». — К.: Світ знань, 2001. — С. 197–198. 2.Масовець В.. Релігійні протиріччя їх роль у виникненні збройних конфліктів. – Режим доступу: http://www.investplan.com.ua/pdf/17_2015/27.pdf	Опрацювання додаткової літератури до теми. Підготувати доповідь та	8-9 тиждень

	<p>Міжконфесійні відносини та релігія як джерело конфлікту Зміст, причини і структура релігійних конфліктів Міжконфесійне протистояння в сучасній Україні.</p>	<p>Самостійна робота, доповідь, бесіда, обговорення – 7 год.</p>	<p>3.Арестов В. Релігійний екстремізм: зміст, причини і форми прояву, шляхи подолання / В. Арестов. — Авто0 реф. дис. канд. філос. наук. — К., 2013. — 23 с. 4.Носков Ю.Г. Релігійний фактор і духовна безпека: монографія. — Х.: Проспект, 2000. — 263 с. 5.Балух В. Міжконфесійні конфлікти: причини, типологія і шляхи подолання. //Релігія і соціум. – 2016, № 3-4. – с. 122-130. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/relsoc_2016_3-4_18 6.Кагамлик С. Міжконфесійне протистояння в сучасній Україні: форми вияву та шляхи протидії. – Режим доступу: https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1353539.pdf 7.Горевой Д. Томосний марафон довжиною у рік (2019). – Режим доступу: https://risu.org.ua/ua/index/expert_thought/authors_columns/dhorievoy_colun/ 8.Держава і церква в Україні – 2019: підсумки року і перспективи розвитку відносин (інформаційні матеріали). К., 2019. 70 с. – Режим доступу: : https://razumkov.org.ua/uploads/article/2019_Religiya.pdf</p>	<p>дискусії по питаннях теми 7 год</p>	
<p>10-11 6 год.</p>	<p>Тема 6. Війна як форма політичного конфлікту. Суть поняття «локальна війна» та «воєнний конфлікт». Причини виникнення та типологія війн. Збройні конфлікти кінець ХХ початок ХХІ ст.: світовий досвід Війна на Донбасі та сучасні світові конфлікти: спільні та відмінні риси. Війна в Україні 2022р.</p>	<p>Лекція, презентація, дискусія – 4 год. Семинар, групова робота, дискусія, тьюторство – 2 од. Самостійна робота, доповідь, бесіда, обговорення – 8 год.</p>	<p>1.Мандрагеля В. А. Причини та характер воєн (збройних конфліктів): філософськосоціологічний аналіз: Монографія – К.: СУ, 2003. – 570 с 2.Перепелиця Г. М. Генезис конфліктів на посткомуністичному просторі Європи – К.: Стило, 2003. – 254 с. 11. Толубко В. Б., Бут Ю. І., Косевцов В. О. Основні закономірності сучасних локальних війн та збройних конфліктів – К.: НАОУ, 2002. – 68 с 3.Воєнні конфлікти другої половини ХХ століття: Зб. наук. статей. За ред. С. В. Кульчицького – К.: Інст історії Укр., 2004. – 100 с. 4.Сірий С. Сутність понять «локальна війна» та «збройний конфлікт»: їх типологія. // Політичний менеджмент. – Вип. 4. – 2006. – Режим доступу: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/siryi_sutnist.pdf 5.Топ - 10 збройних конфліктів у 2020 р. // Слово і діло. - 2020. - Режим доступу: https://www.slovoidilo.ua/2020/02/14/infografika/svit/top-10-zbrojnyx-konfliktiv-2020-roczni 6.Моделі і ціна врегулювання конфлікту на Донбасі: міжнародний досвід та українські реалії. // Міжнародний центр перспективних досліджень (МЦПД) за сприянням Фонду «Відродження». – 2016. – Режим доступу: file:///C:/Users/bulas/Desktop/%D0%90%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7%20%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D1%96%20%D0%BC%D1%96%D0%B6%D1%96%D0%BD%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%82%D1%83%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%96%D0%BA%D1%82%D1%96%D0%B2/donetsk.pdf</p>	<p>Опрацювання додаткової літератури до теми. Підготувати доповідь та дискусії по питаннях теми 8 год</p>	<p>10-11 тиждень</p>

			<p>7.Оцінка громадянами ситуації на Донбасі. Результати соціологічного дослідження. Центр Разумкова. 22 березня 2016 року http://www.razumkov.org.ua/upload/1458639574_file.pdf</p> <p>8.Максим Каменецький. Війна у Хорватії: ліквідація сепаратистів за 84 години і здача героїв. ICTV Факти, 18 квітня 2016 – Режим доступу: 6 https://fakty.com.ua/ua/svit/20160418-1581913/</p> <p>9.Які можливі наслідки несе грузино-російська війна, яка спалахнула минулого тижня в Південній Осетії? Які уроки з цієї війни повинна винести для себе Україна? // День. — 2008, 12 серпня. — № 142</p> <p>1.Бернадський Б. В. Міжнародні конфлікти: курс лекцій / Б. В. Бернадський. — К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. — 366 с.</p>		
12- 13 5 год.	<p>Тема 7. Основи управління конфліктом. Переговорний процес і його динаміка.</p> <p>Стратегії протидії і вирішення конфлікту . Тактики вирішення конфлікту. Алгоритм управління конфліктом. Переговори як спосіб вирішення конфліктів. Дипломатичні перемовини. Види переговорів та їх функції</p>	<p>Лекція, презентація, дискусія – 4 год. Семінар, групова робота, дискусія, тьюторство – 1 год. Самостійна робота, доповідь, бесіда, обговорення – 7 год.</p>	<p>1.Передумови загострення політичних конфліктів та пропозиції щодо подолання кризового сценарію. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/Monitor/Marrch/04.htm</p> <p>2.Веніславський Ф. В. Державно-правові конфлікти як фактор політичної дестабілізації в Україні / Ф. В. Веніславський // Конституційно-політичний процес в Україні: ідеї, досвід, проблеми : зб. наук. ст. (за матеріалами XVIII Харк. політол.читань). – Х. : Право, 2006. – 175 с.</p> <p>3.Тихомирова Є.Б., Постоловський С.Р. Конфліктологія та теорія переговорів: підручник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. 240 с</p> <p>4.Свидрук І.І., Миронов Ю.Б. Психологія управління та конфліктологія: підручник. Львів: Вид-во ЛТЕУ, 2017. 320 с</p> <p>5.Фішер Р. Шлях до ТАК. Як вести переговори, не здаючи позицій / Р. Фішер, У. Юрі. – К.: Основи, 2017. – 220 с.</p> <p>6.Яхно Т. Конфліктологія та теорія переговорів / Т. Яхно, І. Куревіна. – К.: Центр учбової літератури, 2021. – 168 с.</p>	<p>Опрацювання додаткової літератури до теми. Підготувати доповідь та дискусії по питаннях теми 7 год</p>	12-13 тиждень
Разом		<p>39 год. 26лекцій 13 практичні</p>		<p>51 самостійна робота Разом 90</p>	